

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Виолета Горчева

във връзка с конкурса за заемане

на академичната длъжност *професор по балетна режисура*

направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, обявен в Държавен вестник,

брой 81 от 28.09.2021 г., към катедра МСИ при Вокален факултет на НМА

"Проф. Панчо Владигеров"

Кандидат: доц. д-р Желка Табакова

Доц. д-р Желка Табакова е един от най-значимите представители на българското балетно изкуство. Нейните изяви в сферите на художествената, научната и педагогическа дейност и практика, постиженията ѝ, завоевания и находки с блясък от най-висок карат, безапелационно я вписват и ѝ отреждат място сред малцината комплексни творчески личности, белязали със своето артистично присъствие и творческа инвенция съвременното ни музикално-театрално пространство и академична среда.

Повече от 40 години доц. Табакова със знание, компетенция, финес и сърце, блестящо съчетава и балансира широкообемната си и многообхватна художественотворческа дейност като хореограф и режисьор, творящ и еднакво убедително изявяващ се във всички жанрове на музикално-сценичните изкуства - балет, опера, оперета, мюзикъл, драматичен театър, паралелно с приносната си за българската научна мисъл-аналитична и изследователска работа, като вгражда и в педагогическата си практика по един органичен и логичен начин ползотворния си опит на творец и теоретик. Всички нейни постижения, както и тези на възпитаниците ѝ /в художествен и в научен аспект/, видни от сътворените многобройни балетни и театрални постановки, майсторски класове, научни разработки са най-категорично доказателство за високото ѝ

професионално майсторство и ерудиция, за дарбата и призванието ѝ да бъде хореограф и педагог.

Имала съм шанса и възможността да творя на сцената с доц. д-р Желка Табакова. Освен със своята неуморимост, изобретателност, компетенция и всеотдайност, доц. д-р Желка Табакова сътворява комфортна творческа атмосфера по нейния си начин - със слънчева усмивка, волен полет на фантазията и мисълта, с въображение и креативност. Творческият кипеж, непрестанното търсене, горене, откривателския дух, вдъхновяват и запалват творческия устрем на всички както на сцената, така и в учебните зали.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по балетна режисура - обявен от НМА „Проф. Панчо Владигеров“, доц. д-р Желка Табакова е единствен кандидат. Предоставеният набор от документи и материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и спецификата на конкурса. Справката покрива и надхвърля минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност балетна режисура в Област 8: Изкуства и отговаря на критериите за приносен характер, по смисъла в ППЗРАСРБ.

Доц. д-р Желка Табакова участва в конкурса с основен хабилитационен труд, който съдържа:

1. Творческа биография на кандидата;

2. Справка за приносите след заемане на академичната длъжност „доцент“ (2010), структурирана по съответните показатели:

I. Художественотворческа дейност представяща реализацията на различни по жанр балетни и музикално-сценични постановки към които са изведени приносните моменти и е приложен съответния доказателствен материал.

II. Научна дейност съдържаща информация относно:

- Публикации;
- Цитирания в енциклопедии;
- Участия в конференции;
- Участия в научни журита.

III. Преподавателска дейност, която включва:

- Участие в изготвяне на учебни програми;
- Ръководство на магистри;
- Научно ръководство на защитили се докторанти (2 бр.);
- Дейност със студенти.

3. Списък на цялостната художественотворческа, научна и педагогическа дейност на доц. д-р Желка Табакова за периода 2010-2021г.

1. Творческа биография на кандидата

Подробната информация отразена в творческата биография на доц. д-р Желка Табакова, систематично и хронологично подредена, представя мащабността и качеството на многоаспектната ѝ художественотворческа, научна и академична дейност.

Заслуга за тези резултати, постижения и висока степен на квалификация безспорно има професионалното образование на доц. д-р Желка Табакова придобито в: Средно специално /Държавно хореографско училище - 1978 г./, Магистър, ГИТИС /Държавен институт за театрално изкуство - Москва, Русия, специалност „Балетна режисура“ – 1980-1985 г./. Това, което прави впечатление е, че през годините кандидатката непрекъснато продължава да разгръща и надгражда нивото на своята компетенция и хореографско/режисьорско майсторство. В контекста на казаното, важно място заема специализацията ѝ по съвременни танцови техники /театър „Contemporain de dans“ - Париж, Франция, 1989/.

Творческият си път Желка Табакова започва като изпълнител. Две години /1978-80/ е балерина в Пловдивска опера. Постепенно ръководните ѝ качества и умения са забелязани и са ѝ поверени нови художествено-естетически отговорности и позиции. От 1987 до 1991г. е назначена за: Художествен ръководител на балета във Варненска опера, за Главен балетмайстор в

Музикалният театър - София /периода - 1991-1997 г./, за Художествен ръководител в Държавна опера - Пловдив /2001-2009 г./.

Впечатляващи и респектиращи като обем и значимост са реализираните постановки от доц. д-р Желка Табакова. Нейното име като балетен режисьор и хореограф е в афиша на всички национални и държавни музикално-театрални сцени в страната. Автор е на режисурата в 33 балетни постановки, хореографията и пластичните решения в 21 опери, 8 оперети, 15 мюзикъли, 12 пиеси с музика и мюзикъли в драматични спектакли, някои от които национални премиери. Нейни авторски преработки и сценични версии, са представени на турнета и на международната сцена. Сред тях се открояват: балетите: "Порги и Бес" /1987/, "Жизел" /1989/, "Амур и Психея" /1995/, "Номо ludens" /1999/ "Лебедово езеро" /2002 г./, "Нестинарка" и "Лешникотрошачката" /2005/, "Нунча" /2008/, "Коледна феерия" /2009/; оперите: "Риголето", "Норма", "Бал с маски", "Кармен", "Палячо"; оперетите - "Прилепът", "Хубавата Елена", "Царицата на чардаша"; мюзикълите- "Кандид", "11-в отвърща на удара", "Най-щастливия човек", "Целуни ме, Кейт".

Академичната дейност на доц. д-р Желка Табакова започва през 1994 г. като хоноруван преподавател в НМА в специалност Балетно изкуство /Балетна педагогика, Балетна режисура/. Постепенно е привлечена за преподавател и в НАТФИЗ /1996 - 2001 г./, ПУ "Паисий Хилендарски" /от 2004 г./, АМТИИ /от 2005 г./, НБУ /2007-2014 г./, ЮЗУ /2010-2021 г./ През 2008 г. защитава докторска дисертация на тема: "Жанрови различия в пластично-танцовите решения на оперетни и мюзикълни постановки в България", а през 2010 година се хабилитира като доцент в ЮЗУ „Н. Рилски“.

В настоящия момент доц. д-р Желка Табакова е на основен трудов договор в НМА "Проф. Панчо Владигеров", като успоредно продължава да преподава в Пловдивските висши училища – АМТИИ „проф. Асен Диамандиев“ и ПУ "Паисий Хилендарски" и да се изявява много успешно като хореограф и режисьор.

2. Справка за приносите след заемане на академичната длъжност доцент през 2010 г.

Към художественотворческите приноси на доц. д-р Желка Табакова, отразени в Група - В - т. 4 *реализиран авторски продукт*, осъществени след придобиване на академичната длъжност доцент и отразени в справката като хабилитационен труд са:

- **Хореография и режисура на балета „Лешникотрошачката“ муз. П. И. Чайковски -22.12.2011 - Опера Варна (МДПЦ).**

Постановката под №33 в репертоара на доц. д-р Желка Табакова е *безспорно приносна* и може да се определи като едно от достиженията на съвременното българско балетно изкуство. Нова и различна е трактовката и интерпретацията на творбата във версията на Табакова, подхода и отправната точка. Отличава се с оригинална авторска, обновена и цялостно пренаписана хореография, сюжетна канава, фабула и драматургични линии, съхраняващи толерантно и красиво духа на коледния празник, домашния уют, превръщайки се в един поетичен реверанс към хармонията на класическото изкуство. Творбата на Чайковски е ситуирана в параметрите на съвременния прочит посредством: новата версия на основната тема - мечтата на детето и нейното сбъдване дори и само в съня; новата сюжетна линия, предаваща взаимоотношенията между водещите протагонисти - майката и Клара; промяната на мястото и времето на действие в епохата - „арт деко“. Тази концепция дава и новата насока на стила в хореографията. Танците са пренесени в годините на ХХ век, хореографията на ансамблите е разположена в рамките на битовите танци от началото на ХХ век, преплетени с класическия танц. Съвсем логично - напълно нова в сравнение със съществуващите е и концепцията на хореографската лексика, включваща фокстрот, чарлстон, валсът решен като салонен - бален, а не стилизиран балетен танц според канона. Може

да се каже и приеме, че това е напълно нова концепция на хореографската лексика, хореографските решения и прочити, в сравнение със съществуващите до момента постановки на творбата. Впечатление прави и новата естетическа призма не само по отношение стила на танците, но и в сценичната визия - сценография, костюми, осветление, в пищността и цялостната издържаност на спектакъла, майсторски и с вкус поднесени. Не случайно балетната постановка е отличена с награда "Варна-2012", както и самата Желка Табакова за 25 годишната ѝ творческа дейност и е в репертоара на Варненска опера 3 сезона.

- **Режисура и хореография на балета "Конче Вихрогонче" муз. Цезар Пуни**

Самият факт, че това е първа постановка на балета в България генерира нейния *приносен характер*. Спектакълът е осъществен от трупата на любителската детска балетна формация "Търговище" по случай 50-годишния юбилей на школата и е обърнат предимно към детската аудитория. Постановката е вдъхновена от красивото послание - децата отново да намерят чистия, добродетелен, поучителен и справедлив свят на книгите, и чрез изкуството на танца сами да разкажат приказка. Доц. Табакова в програмата към спектакъла споделя идеята и целта си: " *...Ще се радваме тази чудесна история - небивалица показана с много танци да ви хареса и ви приобщи към класическото изкуството на балета и фантазията в която най-ценното са приятелството и смелостта...*". Като *значим принос* бих определила работата с деца от различни възрастови групи, запознаването им и боравенето със стилистиката и лексиката на класическия и характерен танц, оформянето на естетически вкус, възпитанието и потребността за среща с традициите и с класическото изкуство.

- **Хореография на спектакъла "Целуни ме, Кейт", Опера Бургас - 4.09.2019 г.**

Имала съм възможността да гледам спектакъла на творбата при гостуването на Бургаска опера в София на сцената на Народния театър "Иван

Вазов" и ще споделя личните си впечатления. Единственото, което мога да определя като истински мюзиклов компонент и постижение в тази постановка на диаметрално естетическо разстояние от концепт/модела на жанра, са танците на доц. д-р Желка Табакова, самата тя отличаваща се с блестящи теоретични мюзиклови познания и практически умения. И тук, Табакова отново демонстрира ярката си хореографска инвенция, остава вярна на стила, почерка и принципите си. Тя сътворява естетически издържани, динамични, енергични, атрактивни танци, и интермедийни балетни номера с функция на преход, като вещо и изобретателно борави със стиловото им разнообразие, втъкавайки ги естествено в романтиката и гротеската, в подтекста и духа на творбата. От тази гледна точка определям авторската хореография на доц. д-р Желка Табакова в мюзикъла "Целуни ме, Кейт" за солистите, балета, хора и смесените многопланови сцени като *приносна*.

- **Хореография на спектакъла "Кармина Бурана", Карл Орф, Опера Бургас - 04.08.2015г.**

Водещата хореографска идея на доц. д-р Желка Табакова в тази нейна втора постановка на творбата за нея през годините е: танците не да бъдат с дивертисментен характер, а да пресъздадат сюжета в контекста на произведението. В основата на концепцията ѝ, в смислова хармония с песните на Орф, са залегнали взаимоотношенията между момичето и момчето. *Творческа находка и принос* са замисъла на Табакова и практическата му реализацията, по отношение раждането на живота и конкретно на Момчето - персонаж с различни лица и в следващите епизоди. За Табакова, Девојката е символ на Съдбата която ръководи Момчето и демонстрира различно отношение към него в разнообразните ситуации от живота. Паралелното действие чрез танца визуализира замисъла на произведението – да претвори превратностите на съдбата и етапите през които преминава човешкия живот. По този начин, полифонично, чрез двата плана се проследява действието при певците и в балета, експлициращи идеята за многообразието в живота.

Попадение и принос на доц. Табакова е решението цялата танцова лексика да бъде базирана върху неокласиката и движения от модерния танц.

Обобщавайки приемам и определям като хабилитационен труд с висока приносна стойност художественотворческата дейност на доц. д-р Желка Табакова чрез визираниите в Група - В - т. 4 реализиран авторски продукт - четирите спектакъла с различна жанрова принадлежност. Режисурата и хореографията на доц. д-р Табакова е много представителна, генерира висока художествена стойност и е постижение в съвременното ни музикално-театрално изкуство.

В същия контекст ще открия и 10-те постановки представени в Група - Г - т. 12 /извън 4-те в конкурса като хабилитационен труд/ отново вписващи се във всички жанрове на музикално-театралното изкуство - балет, оперета, опера, мюзикъл. И в тях доц. д-р Желка Табакова демонстрира своята ерудиция и многостранен талант като остава вярна на естетическите си принципи - винаги да сътворява нова пиеса и тя да бъде радостен и вдъхновяващ полет на душата.

II. Научна дейност

Важно място в дейността на доц. д-р Желка Табакова заема нейната научна работа. Тя е сред малкото пишещи български балетни творци, а нейните анализи, изследвания, рецензирани събития, запълват огромна празнина в националната ни научна мисъл и изследователско поле, са ценен източник за професионална информация. В този смисъл, извън основния хабилитационен труд ще акцентирам върху включените в Група - Г:

- Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд "Танцът в мюзикъла и оперетата /гледната точка на хореографа/";
- Статиите и докладите /15 на брой/ събрани в сборника "Съвременни силуети на танца и хореографията" с автор Желка Табакова, както 9-те нейни публикации в различни специализирани издания.

Ще отбележа и 10-те цитирания за доц. д-р Желка Табакова в редица престижни монографии и колективни трудове отразени в **Група - Д т.17**

От тази гледна точка, публикуваният монографичен труд, сборникът със статии и доклади са с безспорна стойност и обогатяват и разширяват обхвата на българската научна мисъл.

Извън тези художественотворчески прояви и научни разработки доц. д-р Желка Табакова е ръководител на двама успешно защитили докторанти, на 4 майсторски класа, художественотворчески проекти, и чрез пряката си естетическа отговорност е в основата на тяхното високо ниво и завоевания, постоянен член е в научни журита, конкурсни надпревари и национални комисии за проекти и удостояване с награди на български музикални деятели и творци. Член е на съюза на учените в България, член е на редакционната колегия на сп. Музикални хоризонти и е член на съюза на Музикалните и танцови дейци.

Самата доц. д-р Желка Табакова е удостоена с "Награда Варна-2012", "Награда на Ректора" – 2020, АМТГИИ „проф. Асен Диамандиев“, Пловдив.

Всички тези активи на Табакова са отразени в съответните показатели на **Група - Е** и са убедително доказателство за приносния характер на цялостната художественотворческа и научна дейност на кандидата.

II. Преподавателска дейност

Ще се спра и на дългогодишната неуморна, много ползотворна педагогическа дейност на доц. д-р Желка Табакова, която бих определила като изключително успешна и ценна за учебната дейност на НМА и най-вече за Вокален факултет.

Бих искала да наблегна върху важното обстоятелството - успоредно с преподавателската си дейност, доц. д-р Желка Табакова участва като автор в изготвянето на редица учебни програми, актуализации на учебни планове и характеристики в НМА - по дисциплините Основи на режисурата, Основи на модерния балет /бакалавърска степен/, Хореографски прочит, Режисура на

музикален театър, Балетна режисура /магистър/, Балетна педагогика, Балетна режисура, Анализ на съвременни хореографски стилове /ОНС - доктор/.

В настоящия момент по редица нейни учебни авторски програми се обучават и студентите в АМГИИ проф. А. Диамандиев“, ЮЗУ „Н. Рилски“, ПУ "Паисий Хилендарски".

Като обща характеристика и *принос* - безспорна заслуга на доц. д-р Табакова, бих извела съобразяването на всички тези програми със строгата специфика на всяко едно от тези висши училища, запазването на уникалния му профил, както и вписването им в изискванията и динамиката на непрекъснато променящата се академична среда и ситуация.

Доц. Табакова е и научен ръководител на бакалаври и магистри, рецензира магистърски тези, неуморно и активно работи със студентите от специалностите Балетна педагогика и режисура, Класическо пеене, Оперета мюзикъл. Нейни възпитаници са премиер-артисти и балетисти както в България, така и по европейските и световни сцени.

Базирайки се на всичко казано дотук, и рекапитулирайки приноса на доц. д-р Желка Табакова в художественотворческата ѝ хореографска и режисьорска практика, на качеството и нивото на нейните научни разработки, както и на високите постижения в педагогическата ѝ дейност, давам убедително своята **положителна оценка** за нейната кандидатура и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да предложат на Факултетния съвет на Вокален факултет към НМА доц. д-р Желка Табакова да бъде назначена на академичната длъжност професор по балетна режисура.

05.01.2022 г.

проф. д-р Виолета Горчева